

Az aszálykár és következményei

A Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége (MOSZ) elnöksége legutóbbi ülésén megtárgyalták azt az előterjesztést is, amelyet a rendkívüli időjárás okozta helyzetről, következményeiről és a javasolt intézkedésekről állítottak össze. Máhr András főtítkárhelyettes szerint az ideai aszály több olyan ágazati gyengeségre is felhívta a figyelmet, amelyeket rövid időn belül orvosolni szükséges. Ezért továbbra is sürgeti a MOSZ a hathatós kormányzati intézkedések meghozatalát.

– Úgy tűnik, hogy a MOSZ azon előrejelzései, amelyek szerint az ideai esztendőben nagyon súlyos termés kiesés várható, beigazolódnak – kezdte mondandóját a főtítkárhelyettes. A betakarítás lassan a végéhez közeledik, s nem volt túlzás azt megállapítani, hogy az idén összességében csaknem 400 milliárd forint bevétel kiesést kell elszenvedniük az agrárvállalkozóknak.

Igen kevés csapadék hullott

A mezőgazdaság szempontjából az ideai rendkívüli évek minősül. A 2011-től jellemző csapadégmentes időjárás következtében talajaink nedvességtartalma egyre alacsonyabbá vált. Idén augusztusra síkvidégeink legfelső, 0–20 centiméteres talajrétegére 25–35, a 20–50 centiméteres rétegre 10–20, az 50–100 centiméteres rétegre 20–30 százalék közötti telítettség volt jellemző. A talajvíztűkőr a síkvidékek országos területi átlagában, július hónapban 50–55 centiméterrel alacsonyabban helyezkedett el az 1971–2000 közötti időszak azonos hónapjához képest.

Az év első nyolc hónapjának csapadékösszege 30 százalékkal maradt el az elmúlt 30 év átlagától. Az, hogy mindez az utóbbi évszázad legszárazabb évét követően alakult így, katasztrofális helyzetet eredményezett. Ezt a nagy meleg tovább rontotta. Nyáron összesen 42 hőségnap volt, azaz amikor az adott napon a maximális hő-

mérséklet meghaladta a 30 fokot. Négy alkalommal, ráadásul egymást követő napokon, ami még inkább fokozta a hatást. Júniusban öt, júliusban kilenc, augusztusban öt egymást követő napon keresztül volt rendkívüli hőség.

A kialakult légköri aszály a növények vízháztartását teljesen felborította, az öntözés hatása mérséklődött, így még az öntözött területeken is termés kiesés jelentkezett. Az áprilistól augusztusig terjedő – tulajdonképpen a mezőgazdasági évre – vonatkozó aszályindex (PAI) szerint, a szárazság az ország szinte teljes területére kiterjedt és az összterület mintegy háromnegyed részén rendkívül súlyos aszály alakult ki.

Új stratégia szükséges

A károk olyan időszakban keletkeztek, amikor a világon az élelmiszer – különösen a gabona – iránti kereslet drasztikusan megnőtt, és úgy bel-, mint külföldön a mezőgazdasági termékek felértékelődnek. Ez a helyzet hosszú távon stabilan fennmarad, jelentette ki a főtítkárhelyettes, hiszen a világon egy időben nő az élelmiszer iránti igény – olyan nagyfogyasztók léptek a rendszerbe, mint India, Kína, amelyek a saját termékelőállításukkal nem tudják a belső piaci igényeket kielégíteni – s ezzel párosul, hogy egyre nő a mezőgazdasági termékek alternatív felhasználása, főként energetikai célra.

Egy ilyen helyzetben Ma-

gyarországnak olyan agrárpolitikát kellene gyakorolnia, ami egyrészt jelentősen növeli a termékkibocsátást – erre adottak a lehetőségeink, hiszen a gabona területén még mindig jelentősen elmaradunk a versenytársak terméseredményeitől. Másrészt ami stabilitást, kiszámíthatóságot jelent, harmadrészt az egyre szélsőségebb időjárási viszonyok között arra ösztönzi a gazdálkodókat, hogy olyan beruházásokat hajtsanak végre, amelyek megteremtik a stabil termelési bázist. Ez utóbbival kapcsolatban a főtítkárhelyettes arra gondolt, hogy a hosszú távú tápanyag-utánpótlástól az öntözésen keresztül a meliorációig mindenre kiterjedően történik meg a fejlesztés.

Egy ilyen stratégia azonban csak akkor valósulhatna meg, ha kiszámítható termőföld-használati viszonyok lennének Magyarországon. Sajnos erre az esély egyre kevesebb, hiszen a benyújtott földtörvény tervezet szerint a vidéken éppen napjainkra konszenzussal kialakult stabilitást kívánják felülírni. Ismét a '90-es évek elejei kiszámíthatatlan agrárviszonyok teremődnek újra, ami a vidéken élőknek sok gondot okoz, hiszen veszélybe kerül a megélhetésük. A törvénytervezet rossz üzenet a fogyasztóknak is, mert a hazai termelés-visszaesés okán további élelmiszer-áremelkedések várhatók.

Az aszály kapcsán muszáj szólni „A mezőgazdasági termelést érintő időjárási, és más természeti kockázatok kezeléséről”

szóló 2011. évi CCXVIII. számú törvényről. Ez a törvény tulajdonképpen az új kárenyhítési rendszert hordozza, amely két pilléren nyugszik. Az egyik pillér a hagyományos elemeket tartalmazza, vagyis meghatározott termelői körnek a kárenyhítési alapba meghatározott összeget kell befizetnie, amelyet az államnak legalább a befizetett összeggel kell kiegészítenie. Ez a forrás az idén 8 milliárd forint, amely a főtítkárhelyettes szerint a kárenyhítéshez elfogadhatatlanul kevés. Éppen ezért kezdeményezte a MOSZ több ízben is, hogy – s erre a törvény lehetőséget ad – az állam a saját hozzájárulását emelje fel, és legalább olyan mértékű kárenyhítésre kerüljön sor, ami a 30 százalék fölötti keletkezett kár legalább felét megtéríti. Ám erre a jelenlegi költségvetési helyzetben kicsi az esély.

Az irány jó, de...

Ami a kárenyhítési rendszer második pillérét illeti – három biztosítónál elérhető kárenyhítési biztosítás köthető – a biztosítási díj 65 százalékát kaphatják meg a termelők.

Máhr András szerint a jogalkotóknak, a termelőknek, a biztosítóknak is el kell gondolkodniuk azon, hogy a második pillér adta lehetőséggel miért élt oly kevés gazda. Az ugyanis már látszik, hogy – bár még nincs pontos adat – a rendelkezésre álló erőforrások töredékét hívják le. Végig kellene gondolni a szabályokat, azt, hogy milyen feltételeket szabnak a biztosítók a biztosítások megkötéséhez, mit kell a termelőnek vállalnia. Ez jó irány lehet, de a tapasztalatok okán szorgalmazni kell, hogy a biztosítások általánossá váljanak, s ez által a tényleges károk bekövetkeztével valódi segítséget nyújtsanak a termelőknek. Ennek érdekében nem kerülhető el a szabályozás újragondolása sem, mondta végezetül a főtítkárhelyettes.

H. GY.